

Reprodüksiyonun Sanat Eğitimindeki Rolü ve Çini-Seramik Eğitiminde Yapılan Reprodüksiyon Örnekleri

The Role of Reproduction in Art Education and Examples of Reproduction in Tile-Ceramic Education

Doç. Atilla Cengiz KILIÇ*
Öğr. Gör. Hadiye KILIÇ**

DOI: 10.46641/medeniyetsanat.1006190

Öz

Reprodüksiyon hakkında yapılan araştırmalarda; reprodüksiyonun çok farklı alanlarda uygulama alanı bulduğu ve birçok amacının olduğu görülmektedir. Yeniden yapım, imitasyon veya taklit anlamlarında karşılık bulan reprodüksiyon, genelde olumsuz bir imaja sahip olsa da gerçekte sanat eğitiminin her alanında öğrenmenin en iyi araçlarından biridir. Sanatın herhangi bir dalında klasik olan bir eserde özellikle uygulanan tekniklerin taklit edilmesi, ilerde yapılacak yeni eserlerin önünü açmakta ve perspektifi genişletmektedir. Ayrıca reprodüksiyonun; geleneksel değerleri en iyi yansıtan eserlerin ömrünü uzatarak, bu değerlerin gelecek nesillere aktarılmasında sanat değerlerini korumak adına da önemli görevleri bulunmaktadır. Akademik olarak ele alınan reprodüksiyon konusu Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, Çini Tasarımı ve Onarımı Anasanat Dalında, "Farklı Uygarlıkların Seramikleri" ve "Eski Çini Örneklerinin Yeniden Üretimi" adlı derslerde verilen eğitimlerde işlenmektedir. Bu derslerde yapılan uygulamalardan örneklerin verildiği bu çalışmanın, kültürün sürdürülebilirliği açısından fayda getireceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Reprodüksiyon, Çini, Seramik, Reprodüksiyon Örnekleri*

Abstract

In the research on reproduction, it has been seen that reproduction finds application in many different fields and has different meanings as a word. Reproduction, which means replication, imitation, or replica in art education, generally has a negative image. However, in reality, imitation is one of the best learning tools in all education areas. Imitation of art techniques applied in a classical work in any branch of art paves the way for future works and plays a vital role in education. Also, reproduction, prolonging the life of works that best reflect traditional values, undertake an essential task in terms of preserving artistic values in transferring these values to future generations. Today, the issue of reproduction, which is considered academically, is covered in education given in the courses called "Ceramics of Different Civilizations" and "Reproduction of Ancient Tile Samples" in Dokuz Eylul University, Faculty of Fine Arts, Department of Traditional Turkish Arts, Tile Design and Repair. This study, in which examples are given from the applications made in these courses, will benefit the sustainability of the culture.

Keywords: *Reproduction, Tile, Ceramic, Reproduction Examples*

* Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, atilla.kilic@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5646-4125

** Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, hadiye.kilic@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5763-3701

Giriş

Kelime anlamı “çoğaltma” olarak dilimize geçmiş olan reproduksiyon, işlev ve kullanım amaçlarına göre farklı adlarla anılmaktadır. Türkçeye Fransızcadan geçmiş olan reproduksiyon kelimesi, bazı kaynaklarda çoğaltmanın yanısıra aslını bozmadan taklit etme, yeniden üretme, aslına uygun kopya, imitasyon, öykünmek gibi kavramlarla da sıkça karşımıza çıkmaktadır.

Reproduksiyonun tam olarak anlaşılması için sözlük anlamının dışında ne için yapıldığının, hedef ya da amacının ne olduğunun da bilinmesi gereklidir. Konuya ilk etapta sözlük anlamları ve bazı kuramcılar açısından bakıldığında, Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre Fransızca bir kelime olan reproduction, çoğaltma (sozluk.gov.tr) anlamına gelmektedir.

İslimyeli'ye göre; “tekrar meydana getirme, bir şeyin tıpkısını yapıp çoğaltma” olarak tanımlanmaktadır (1976: 685). Metin Sözen ise reproduksiyonu kopyadan ayırarak, “orijinal eserlerin kendi tekniği dışında yeniden üretilmesi” (1992: 205) olarak yorumlamıştır. Burada malzeme zorunluluğunu ortadan kaldırmış, reproduksiyonda kullanılan tekniğin orijinal tekniğinin dışına çıkabileceğini savunmuş ve reproduksiyonu taklit kelimesi ile özdeşleştirmiştir.

Sanatta taklitin ne olduğunun daha iyi anlaşılabilmesi için “mimesis” kavramına da bakmak gerekir. Sanat kuramları içerisinde mimesis kavramı, tarih içerisinde birçok filozof tarafından ele alınmıştır. Yunanca taklit, benzetme, yansıtma gibi anlamlara gelir. Filozoflar mimesis kavramında her zaman aynı düşüncede olmasalar bile, tek bir noktada birleşmiştir: insan doğanın bir parçasıdır ve tabiatın eksik bıraktıklarını tamamlar.

Eflatun (Platon) (M.Ö. 427-347);

“sanatçıların Tanrı'yı taklit ettiğini söyler. Bu dünyadakilerin hepsinin onun iyi ve kötü taklitleri olduğunu belirten bir görüşü vardır. Dolayısıyla sanat eserini, kopyanın kopyası olarak görür. Platon'a göre sanatçı asla gerçekliği doğrudan taklit etmez, yalnızca gerçekliğin soluk gölgelerinden başka bir şey olmayan duyusal şeyleri taklit eder (Ross, 2011: 430)”.

demektedir. Aristoteles'in mimesis kavramında da Platon'da olduğu gibi tabiat vardır. Farklı olarak, tabiatla birlikte insan davranışlarını taklit kavramına eklemektedir. “İnsanın doğası gereği taklit dürtüsü bulunmaktadır. Bu nedenle bir şeyleri taklit etme yetisinin bulunduğu ve bu yetisini kullanmaktan haz duyduğunu” söylemektedir (Güleç, 2018: 1-3). Aristoteles sanatçıların istedikleri her şeyi taklit edebilecekleri görüşündedir. Aslında sanatın taklit ettiği temel düşünce karakterler ve eylemlerdir diyen Aristoteles (Ross, 2011: 432), sanatı doğanın basit bir taklidi olarak görmeyip, insanda var olan duyulara önem vermektedir.

Alman filozof Alexander Gottlieb Baumgarten (1714-1762) ise şöyle söyler:

“Madde ve ruh öylesine uyumludur ki, sanatın ve sanatçının amacı yalnızca bu uyumluluğun takliti olmalıdır. Taklit edilirken mutlak güzellikten kaçınmış, estetik kavramına başka bir açıdan yaklaşmıştır. Çirkin olarak değerlendirilen çalışmaların ilerde aynı kalmayacağı düşüncesi ile ‘çirkin’ estetiğin kapsamına almıştır (1988: 20)”.

Hegel (1770-1831) tabiat güzelliğini reddederek sanat güzelliğini tabiat güzelliğinden üstün tutmaktadır. Fakat sanatın teknik ve üslupsal imkânlarının sınırlı ve kategorik olduğunu savunarak şöyle der:

“Sanat insan ruhunu yansıtmayı neticesinde, hiçbir zaman gerçeğin ta kendisi olamayacağından, kopya konusunda keskin bir dışlayıcılıktan kaçınmıştır. Eğer taklit bize heyecan veriyorsa, önemli olan onun taklit olması değil, kimliği olan bir iş olmasıdır (Sahtiyancı, 2018: 12)”.

1. Reprodüksiyon

Reprodüksiyonun en fazla kullanılan anlamı “bir sanat eserinin aslına uygun kopyası” şeklindedir. Ancak her kopya bir röprodüksiyon sayılamaz. Eğer gerçek bir nesneyi oluşturan imgeler taklit edilmeye başlanır ve bu mümkün olan tüm detaylara uygulanırsa ortaya kopyalama çıkar. Bu anlamda kopyalama yani reprodüksiyon sanatsal değil teknik bir üretimdir denilebilir. Oysa gerçek bir sanat yapıtında, sanatçı “dünyanın gerçekliğinden yararlanır. Amacı onları bire bir kopyalamak değildir; gördüklerini kendine göre yorumlayıp yeni anlamlar yükleyerek oluşturmaktır (Yağmur, 2015: 100)”.

Mona Lisa, Çılgılık gibi ünlü tabloların orijinalinin neredeyse aynısının yağlı boya veya çeşitli tekniklerle yapıldığı görülmektedir. Bu reprodüksiyonlar teknik yaklaşımlarla ele alınıp usta ressamlar tarafından eserlerin yeniden yapılmasıyla oluşur. Burada ince bir çizgiye dikkat etmek gereklidir:

“Bir sanat eserinin reprodüksiyonu yapılacak ise orijinali yapan sanatçının orijinal imzası atılmamalıdır. Örneğin bir Van Gogh’un sanat reprodüksiyonu yapılacak ise, sanat reprodüksiyonunu yapan sanatçının tabloyu Van Gogh’un imzasıyla imzalamasına izin verilmez. Bu, sanatın yeniden üretimini sahtekârlık ve yasadışı hale getirecektir (fabulousmasterpieces.co.uk).”

2. Reprodüksiyonun Amaçları

Reprodüksiyonun Koruma, Turizm ve Eğitim olmak üzere genelde üç amaç içerisinde kullanıldığı görülmektedir.

2.1. Koruma Amaçlı Reprodüksiyon

Müzelerde, özel koleksiyonlarda bulunan ve günümüze kadar gelebilmiş değerli eserlerin, zaman aşımı veya bir dış etkenden dolayı hasar görme olasılığı her zaman bulunmaktadır. Bu nedenle bu türden eserlerin reprodüksiyon çalışmalarının yapılması önemlidir. Bu tür eserlerin orijinallerini korumak için reprodüksiyonunu yaparak sergilemek tercih edilir. Bu sayede orijinal eser koruma koşullarında saklanarak bozulmaların önüne geçilmiş olur. Ayrıca eserin orijinaline yakın reprodüksiyonunun olması, daha çok kişinin izlemesini, böylelikle eser hakkında daha çok kişinin bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır.

Diğer önemli bir konu ise; özellikle müzelerde ve özel koleksiyonlarda bulunan paha biçilmez değerdeki eserlerin reprodüksiyonlarının yapılması ile sergilenmek amacıyla müze dışına çıkarılan eserlerin, başlarına gelebilecek olası kaza, yangın ya da çalınma gibi olumsuzlukların önüne geçilmiş olur. Bu nedenle seçilen eserlerin

reprodüksiyonlarının yapılması ve sergilerde bunların kullanılması daha güvenli olmaktadır.

2.2. Turizm Amaçlı Reprodüksiyon

Reprodüksiyonun önemli bir yanı da anı ürünü olarak üretilmesidir. Bu tür ürünler genelde müzelerin satış veya tanıtım reyonlarında sergilenir, minyatür veya normal boyutlarda reprodüksiyonları yapılarak satışa sunulur.

Müzezi ziyaret edenler bu tür ürünleri satın alırlar. Burada hem ülke tanıtımı sağlamak hem de ekonomik bir kazanç elde etmek mümkündür. Turizm ülkelerinde nitelikli reprodüksiyonlar ülke tanıtımı ve ekonomi için son derece önemlidir. Türkiye için de bu tür ürünlerin daha da geliştirilerek yaygınlaştırılması gereklidir.

2.3. Eğitim Amaçlı Reprodüksiyon

Reprodüksiyona sanat eğitimi anlamında bakıldığında taklit, imitasyon, yeniden yapım, öykünme en çok kullanılan terimlerdir. Özellikle taklit, olumsuz bir anlam oluşturmasına rağmen, her zaman olumsuz olmayabilir. Eğitimin her alanında taklit etme öğrenmenin en önemli araçlarından biri olarak görülebilir. Sanat eğitimine yeni başlayanlar için taklit özel bir yere sahiptir. Sanat öğrencileri genellikle diğer sanatçıların çalışmalarını yeniden üretmekten pek hoşlanmaz. Çoğu sanatçı adayı kendilerine ait olan fikirleri, kendi yeteneklerini sergilemek ister, ama sanatçı adayları başkalarının çalışmalarını taklit ederek çok şey öğrenebilir.

Klasik eserlerin reprodüksiyonun yapılması, sanat teknik ve yöntemlerinin nasıl yapıldığının daha iyi anlaşılmasında ve eserin çözümlenmesinde önemli bir öğrenme aracıdır. Sanatın herhangi bir dalında klasik bir eserde uygulanan tekniklerin taklit edilmesi, öğrencilerin gelişimleri üzerinde olumlu etki yapmakta ve ilerde yapılacak eserlerin önünü açmaktadır. İlk denemelerinde öğrenciler, bir eserin yeniden üretimi aşamasında tüm ayrıntıları tam olarak yakalayamayabilir. Ancak edinilecek tecrübe öğrenciye yapacağı çalışmalar hakkında yol gösterici olabilir. Klasik eserlerin yeniden üretilerek analiz edilmesi öğrencilerin teknik, estetik becerileri kazanması açısından izlenmesi gereken yollardan biridir. Öğrenciler bu teknik becerileri kazandıktan sonra, bunları kendi özgün eserlerini üretmede kullanarak pratik kazanır.

Sözgelimi; bir seramik sanatçısı çarkta seramik yapmayı nasıl öğrenir? Seramiğe yeni başlayan kişi çamuru eline alır almaz çarkta şekillendirme yapamayabilir. İlk önce başkaları tarafından yapılan eserleri taklit etmeye çalışır. Çarkta çamura hâkimiyeti, ellerini kullanmayı, konsantrasyonu ve teknik becerileri geliştirdikten sonra kendi yeteneğini kullanmayı öğrenir. Böylece artık kendi tasarladığı formları üretebilir, belki de gelecek nesiller için yeniden üretilmek üzere yeni eserler ortaya koyabilir. Aynı yaklaşım görsel sanatların tüm alanları için geçerlidir.

3. Reprodüksiyonun Uygulandığı Alanlar

Reprodüksiyon birçok uygulama alanına sahiptir. Kelime olarak yeniden üretme, aslına uygun kopya hatta imitasyon gibi çeşitli adlarla anılması, onun uygulama alanlarının farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Sözgelimi tıp ya da veterinerlikte üreme, baskıda

fotokopi, fotoğraf, mimarlıkta restitüsyon, restorasyon, rekonstrüksiyon gibi adlarla anılsa da sonuçta yapılan bir tür çoğaltmadır.

Reprodüksiyonun resim, el sanatları, halı- kilim, dokuma, seramik, cam, çini, tezhip, ebru, giyim, takı, mücevher, mobilya vb. birçok alanda uygulamaları bulunmaktadır. Reprodüksiyon tablo, bir sanat eserinin orijinaline uygun olarak yeniden yapılması ve sonunda ortaya çıkan yeni ürünü tanımlamak için kullanılır. Diğer bir tanımla “daha önce önemli bir ressam tarafından çizilmiş olan bir resmin, bir başka usta ressam tarafından orijinal tekniklere uygun olarak yeniden çizilmesidir. Bu tür reprodüksiyonlar orijinal resim gibi, kendine has bir değer taşırlar (arkhesanat.com/sanat-terimleri-sozlugu)”.

Resmin orijinali ile reprodüksiyon olarak yapılmış eserin taşıdığı değer tartışılmaz. Bunun yanında basılıp çoğaltılan ya da takliti yapılan resimlerin de bazı uygun özellikleri taşımak şartıyla, kendilerine göre değeri olduğu söylenebilir.

En çok uygulama sahası bulan ve diğer sanat dallarına doğrudan etkileri nedeniyle resim sanatı reprodüksiyon konusuna temel oluşturmaktadır. Resim sanatının diğer sanat dallarına etkilerinden bir örnekle söz etmek gerekirse; Osman Hamdi Bey’in ünlü “Kaplumbağa Terbiyecisi” adlı tablosu, gerek orijinal (Görsel 1) veya reprodüksiyon, gerekse baskı (Görsel 2) ve hatta çini bir eser olarak da (Görsel 3) farklı disiplinlerde karşımıza çıkabilir. Bu tablodan yola çıkarak sanat eserlerinin zaman zaman anonimleştiği söylenebilir.

Görsel 1

Görsel 2

Görsel 3

Görsel 1. Osman Hamdi Bey - Kaplumbağa Terbiyecisi Orijinal Tablo (peramuzesi.org.tr) (Erişim Tarihi: 24.07.2021)

Görsel 2. Osman Hamdi Bey - Kaplumbağa Terbiyecisi Tablosu - Kanvas Baskı (canvastar.com) (Erişim Tarihi: 24.07.2021)

Görsel 3. Osman Hamdi Bey - Kaplumbağa Terbiyecisi Çini Pano Olarak Yapılmış Reprodüksiyonu (kutahyakervansaraycini.com) (Erişim Tarihi: 24.07.2021)

4. El Sanatları ve Reprodüksiyon

Günümüzde reprodüksiyonun en fazla yapıldığı alanların başında el sanatları gelmektedir. El sanatları ülkelerin geleneğine dayanan, kendi içerisinde belli kuralları olan, içerisinde sanat ve zanaat üsluplarını barındıran kültürün belgeleridir. Bunlar toplumun kültür belleğini oluştururlar.

“El sanatları toplumların en başta gelen faaliyetleridir. Toplumların öncelikle gereksinimlerinden doğmuştur. İhtiyaçlar temeline oturmuş geniş bir kapsama alanına sahiptir. El sanatlarında kullanılan malzeme sanatın çeşidine göre teknikler geliştirilip çeşitlenmektedir. Bu teknikler ve mesleği yapanlar kendi kurumsal yapılarını oluşturarak geleneksel yapıya kavuşmuşlardır (kulturportali.gov.tr).”

El sanatlarında çok çeşitliliğin olması ve hala günümüzde yaşıyor olması, bir iç disiplinin olmasına bağlıdır. Yani el sanatlarında var olan üsluplar klasik anlayışın devam ettirilmesi ve bu kuralların ısrarla sürdürülmesi ile mümkün olmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak Örcün Barışta şöyle demektedir:

“El sanatlarının genel durumlarına bakıldığında, her dönemde kendine has ve dönem özelliklerini yansıtan bir kimlik vardır. Her oluşan kimlik ise bir öncekinin izleri ile sonrakine devreder. Bütün bunlar el sanatlarının güzel sanatlar kimliğine ulaşması ve onun üsluplarla kendini donatması sonucunda meydana gelmektedir (2009: 111).”

Ayrıca geleneksel sanatların kendi içsel ve yapısal durumlarına bakıldığında, temelinde reproduktif bir yapı gerçekliğinden söz edilebilir. Bu yapı Usta-Çırak geleneği sayesinde devam etmektedir. El sanatlarında ustalar, yaptıkları ürünlerin gerek tekniği gerekse anlamları açısından konuya hâkimdir. Yani geleneksel sanatların uzmanlarıdır. Her geleneksel sanatın bir ustası ve onu taklit eden kişileri vardır.

5. Günümüzde Çini ve Seramik Alanında Yapılan Reprodüksiyon Örnekleri

Günümüzde akademik olarak reprodüksiyon konusu gerek tüm eğitim boyunca gerekse kısmi olarak uygulamalı derslerde işlenmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, Çini Tasarımı ve Onarımı Anasanat Dalında “Farklı Uygarlıkların Seramikleri” ve “Eski Çini Örneklerinin Yeniden Üretimi” adlı derslerde verilen eğitimlerde ve yapılan uygulamalarda reprodüksiyon çalışmaları önemli bir yer tutmaktadır.

Derslerde verilen projeler çok yönlü bir araştırmayı gerektirmektedir. Öncelikle reprodüksiyonu yapılacak eser tespit edilerek yeniden üretim süreci analiz çalışmaları yapılmaktadır. Bu ürünün sanat tarihi açısından taklit edilebilir olmasının yanı sıra ürünün yeniden yapılması ile ilgili olarak öğrenciye ne katacağı veya öğrencinin ürüne ne kadar yaklaşabileceği netleştirilir. Daha sonra ürünün hangi tarihi kapsadığı, ne tür bir malzeme ile yapıldığı, günümüz malzemeleri ile uyuşup uyuşmadığı ya da ne kadar uyduğu tespiti için laboratuvar ortamında çeşitli testleri yapılır. Bu testlerde ürünlerin çamur, sır, astar ve renk yapıları incelenir ve denemeleri yapılarak orijinal esere yaklaşılmaya çalışılır. Formların gerekli plan ve teknik çizimleri yapıldıktan sonra uygulamalara geçilir. Bu uygulamalarda eserin tıpatıp olması beklenmez. Fakat taklit edilebildiği görülebilir. Tüm bu çalışmalarda öğrencilerin taklit ederek bir eseri oluşturması istenmekte ve bu sayede yapılacak ürünün tüm teknik ve sanatsal varlığından haberdar edilmesi sağlanmaktadır.

“Farklı Uygarlıkların Seramikleri” ve “Eski Çini Örneklerinin Yeniden Üretimi” adlı derslerde yapılan uygulamalardan bazı örnekler aşağıdaki gibidir.

Örnek 1:

Görsel 4

Görsel 5

Görsel 4. Orijinal Eser, Minai Tekniğinde, Küçük Testi Formu, İran 12-13. Miss Hamilton Rice Koleksiyonu, New York (fotografia.islamoriente.com).

Görsel 5. Burcu Cezayirlioğlu'nun Yaptığı Reprodüksiyon Çalışması – 2003.

Örnek 2:

Görsel 6

Görsel 7

Görsel 6. Orijinal Seramik Eser, Osmanlı Dönemi Konik Biçimli Lüle, 18.yy. (İnanan ve Şahin, 2017: 33-54).

Görsel 7. Burak Üner'in Yaptığı Röprodüksiyon Çalışması – 2019.

Örnek 3:

Görsel 8

Görsel 9

Görsel 8. İzmir Agora Kazısında Ele Geçmiş Olan Matara Benzeri Orijinal Seramik Eser, Bizans Dönemi.

Görsel 9. Yeşim Batmaz'ın Yaptığı Röprodüksiyon Çalışması – 2020.

Örnek 4:

Görsel 10

Görsel 11

Görsel 10. Orijinal Eser, Anadolu Selçuklu Dönemi Seramik Kandil, Konya-Karatay Müzesi (Aykaç, 2015: 24).

Görsel 11. E. Sultan Çeşmeci Gürcan'ın Yaptığı Röprodüksiyon Çalışması – 2020.

Sonuç ve Değerlendirme

Reprodüksiyon, çoğunlukla aslına uygun kopya anlamında kullanılır. Ancak her kopya edilen nesne bir reprodüksiyon sayılamaz. Öncelikle sanat değeri taşıyan özgün bir yapının olması gerekir. Sonrasında ise bir dizi çalışmayı gerektirecek hedefler, araştırmalar, etütlere ihtiyaç vardır.

Günümüzde reprodüksiyon çeşitli amaçlar için kullanılır. Bu çalışma Geleneksel Türk Sanatlarının korunmasının yanısıra, turizm ve eğitim amaçlı uygulamaları içermektedir.

Koruma amaçlı olan reprodüksiyonda; müzelerde veya özel koleksiyonlarda bulunan değerli eserlerin, sıklıkla bir dış etkenden zarar görme ve yok olma tehlikesine maruz kalması ve bu nedenle kopyalarının yapılarak çoğaltılması gerekli olduğu düşünülmektedir.

Turizm amaçlı olan reprodüksiyonda ise özellikle ülkeyi gezen turistler ziyaret ettikleri yerleri yansıtan maddi kültür öğelerinden alıp anı olarak ülkesine götürmek isteyecektir. Burada hem ülke tanıtımı yapılıp hem de ekonomik bir kazanç elde edilebilir. Turizm ülkesi olarak bu tür ürünler Türkiye için son derece önemlidir ve daha da geliştirilmelidir.

Eğitim amaçlı reprodüksiyonda; eğitimin her alanında taklit etme, öğrenmenin en önemli araçlarından biri olarak görülmelidir. Sanatın herhangi bir dalında klasik olan bir eserin taklit edilmesi, öncelikle eserde uygulanan tekniklerin taklit edilmesi ile öğrencinin sanat gelişimine olumlu etki yapmaktadır.

Reprodüksiyon sayesinde geleneksel değerleri en iyi yansıtan eserler gelecek nesillere aktararak, eserlerin sanat değerlerini devam ettirmek ve korumak mümkündür.

Eserlerin kopyalanmasında el ustalığı oldukça önemlidir. Ancak yeniden üretimde amaç sadece iyi bir ustalığı sergilemek değildir. Yapılacak eserlerin diğer açılardan da araştırılması gereklidir. Araştırmacıdan beklenen özgün eseri yapanın kim olduğu, eserin hangi tarih ve zaman içerisinde yapıldığı, malzeme bilgileri gibi önemli noktalarda da bilgisinin olması beklenir.

Maddi ve manevi büyük bir yük taşıyan reprodüksiyon çalışmaları bazı akademik birimlerde yer almasına rağmen, ihtiyacı tam olarak karşılayamamaktadır. Devletin bu konuda özel bir fon oluşturması ve katkı verebilecek özel kurum ve kuruluşlar tarafından da desteklenmesi gerekmektedir.

Eğitimde, yaratıcılığın geliştirilmesinde reprodüksiyon, önemli bir yere sahiptir. Bu konuda daha detaylı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bununla ilgili olarak çeşitli birimler kurularak sanat alanları ile ilgili tarih, etnografik bilgi ve belgelerle sağlam bir altyapı oluşturulmalıdır.

Kültür varlıklarımızın bakım ve onarımı ile sanatın sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından eserlerin reprodüksiyonlarının doğru yapılması için güçlü altyapının oluşturulmasının yanı sıra, yetişmiş elemanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim kurumlarında bu konuda daha çok bölüm açılmalı ve bu bölümler eleman ihtiyaçlarına cevap verir duruma getirilmelidir.

Kaynakça

Aristoteles (1995). *Poetika*, İ. Tunalı (çev.), İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Aykaç, R. (2017). *Konya Karatay Müzesindeki Anadolu Selçuklu Dönemi Seramik Kandiller*, Konya: Palet Yayınları.
- Barışta, Ö. (2009). Geçmişten Günümüze Türk El Sanatları, *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Eğitim Kursları (İSMEK) El Sanatları Dergisi*, Sayı: 7.
- Baumgarten, A. G. (1988). Theoretische Ästhetik, Die grundlegenden Abschnitte aus der "Aesthetica", H. R. Schweizer (çev.), Hamburg: Felix Meiner Yayınevi.
- Bolay, S. H. (2009). *Felsefe Doktrinleri ve Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Erzen, J. (2004). Arredamento Mimarlık, *Arkitera Forum Mimarlık Yazıları*.
- Güleç, G. (2018). "Sanatta Doğal Yapay İlişkisi ve Yeniden Üretim", *Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Anasanat Dalı Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu*, Ankara.
- Gök İpekçioğlu, S. (2019). Smyrna (İzmir) Agorası'nda Bulunan Lazımlıklar (Havruzlar) ve Osmanlı'da Lazımlık Kültürü. *Akdeniz Sanat*, 21. *Uluslararası Orta Çağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu*, 751-768. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akdenizsanat/issue/49183/621663>
- İnanan, F. ve Derya Ş. (2017). "Arkeopark-Osmanlı Lüleleri Osmanlı'da Tütün Keyfi", *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 18, S. 32.
- İslimyeli, N. (1976). "Reprodüksiyon", *Sanat Terimleri Ansiklopedisi*, Ankara: Doğu Matbaacılık ve Ltd. Şti. Matbaası.
- Önbaş, S. ve Mutlu S. (2019), *REPRODÜKSİYON*, Ankara: İksad Yayınevi.
- Ross, W. D. (2011). *Aristoteles*, Prof. Dr. Ahmet Arslan (çev.), s. 428-450, Kabalcı Yayınevi.
- Sahtiyancı, E. (2018). "Türkiye Modernleşme Projesinin 1930-1940 Dönemi Mimarlığa Etkileri", *Yüksek Lisans Tezi Mimarlık Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (1992). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Yayınları.
- Tunalı, İ. (1983). *Grek Estetiği*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Turani, A. (1998). *Sanat Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yağmur, Ö. (2015). Minimal Sanatı Gösterge Bilimsel Anlamlandırma: Richard Serra "Circuit II", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 3, Sayı: 9, s. 98-103.

İnternet Kaynakları

- URL 1 - <https://sozluk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 15/07/2021).
- URL 2 - <https://www.arkhesanat.com/sanat-terimleri-sozlugu> (Erişim Tarihi: 18.07.2021).
- URL 3 - <http://openaccess.hacettepe.edu.tr/> (Erişim Tarihi: 18.07.2021).
- URL 4 - <https://acikarsiv.gazi.edu.tr/> (Erişim Tarihi: 20/07/2021).
- URL 5 - <https://v3.arkitera.com/v1/platform/taklit/jaleerzen.htm/>

(Erişim Tarihi: 24/07/2021).

URL 6 - <https://www.fabulousmasterpieces.co.uk/page8.htm#art/> (Erişim Tarihi: 28/07/2021).

URL 7 - <https://www.arthipo.com/reproduksiyon-nedir-reproduksiyon-tablo-nasil-yapilir.html> (Erişim Tarihi: 08/09/2021).

URL 8 - <https://www.msgsu.edu.tr/faculties/guzel-sanatlar-fakultesi/geleneksel-turk-sanatlari-bolumu/> (Erişim Tarihi: 10/09/2021).

URL 9 - <https://www.kulturportali.gov.tr/portal/el-sanatlari-gelenegi-1/> (Erişim Tarihi: 09/09/2021).

URL 10 - <https://fotografia.islamoriente.com/> (Erişim Tarihi: 29/09/2021).